

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การร้องรำเป็นวง เป็นลักษณะหนึ่งของการรวมกลุ่มกันในสังคม ทำหน้าที่ในการเชื่อมความสัมพันธ์ของบุคคล และเพื่อการหาคู่ครอง ซึ่งการรวมกลุ่มเพื่อร้องรำของชาวบ้านท้องถิ่นต่างๆ ของไทย ลักษณะนี้พบว่า มีการเล่นรำโทน คือการร้องรำที่มีการรวมกลุ่มกันโดยผู้รำเคลื่อนที่เป็นวงกลม จับคู่ชาย-หญิง อย่างไม่มีท่ารำแบบแผนตามแต่ความพอใจของผู้รำ มีการร้องเพลงสั้นๆ เนื้อหาส่วนใหญ่สะท้อนถึงสังคมไทยของตน หรือการเกี่ยวพาราสีกันของหนุ่มสาว ใช้เครื่องดนตรีประกอบจังหวะ เช่น โทน ฉิ่ง กรับ หรือตามแต่จะหาได้ในท้องถิ่น แต่เดิมมีเพียงโทนที่ใช้เล่นประกอบอย่างเดียว จึงเรียกการเล่นแบบนี้ตามเสียงของโทนว่า “รำโทน”

รำโทนนี้ไม่แน่ชัดว่าเกิดขึ้นจากที่ใด มีผู้สันนิษฐานว่าน่าจะมีการเล่นรำโทน มาแต่สมัยอยุธยาหรือก่อนหน้านั้นอยู่ทุกหนทุกแห่ง ดังมีกล่าวถึงในเอกสารของชาวยุโรปหลายเล่ม¹ นอกจากนี้ยังมีผู้กล่าวไว้ว่า รำโทนแพร่หลายในเมืองนครราชสีมาาก่อนที่อื่น แต่ที่แน่ชัดเจนนิยมเล่นกันอย่างแพร่หลายแถบทุกจังหวัดนั้นเกิดขึ้นใน พ.ศ. 2484-2488 สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ขณะนั้นจอมพล ป. พิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี บ้านเมืองเวลานั้นมีทหารญี่ปุ่น และชาวต่างชาติเข้ามาอยู่ในประเทศเป็นจำนวนมาก เพื่อมิให้อิทธิพลต่างชาติเข้าครอบงำวิถีชีวิตของคนไทย รัฐบาลจึงเร่งดำเนินการ “ปฏิบัติทางวัฒนธรรม” โดยมีนโยบายปลูกฝังความรักชาติ เพื่อรักษาความเป็นชาติไทย จึงนำเอารำโทนซึ่งเป็นศิลปะท้องถิ่น

¹ สมทรง กฤตมโนรณ. “รำโทนความสนุกสนานของคนไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2” วารสารศิลปวัฒนธรรม ฉบับที่ 6, (เมษายน : 2536) : 62-69.

ถิ่นที่นิยมเล่นกันทั่วไปทั้งในพระนคร ธนบุรี และชนบทมาประยุกต์รูปแบบการแสดงขึ้นใหม่ให้สอดคล้องกับนโยบายการสร้างชาติของรัฐบาล และเรียกชื่อใหม่ว่า “รำวง”

รำวงเป็นการละเล่นที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย ทั้งนี้เพราะในยามสงครามห้ามจุดไฟ ประชาชนต้องคอยวิงหนัระเบิด หลบหลุมหลบภัยบ่อยๆ มหรสพไม่ค่อยเปิดการแสดง จึงหันมานิยมเล่นรำวงเพื่อแก้เครียด คลายความเหงา การเล่นรำวงได้กระจายไปตามท้องถิ่น เนื่องจากประชาชนหนีภัยระเบิดต่างอพยพไปนอกเมือง ประกอบกับรัฐบาลมีการส่งเสริมและมีการกำหนดวัฒนธรรมด้านการแต่งกายให้สตรีนุ่งกระโปรง สวมรองเท้า สวมหมวก เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมประจำชาติ ทั้งนี้เห็นได้ว่าลักษณะการรำ การแต่งกายของรำวงมีรูปแบบเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลเมื่อเกิดความนิยมเล่นรำกันมากขึ้น มีการรวมกลุ่มเป็นคณะรำวงแสดงตามงานต่างๆ โดยเฉพาะงานวัด ความนิยมเล่นรำวงนี้ได้กระจายไปทั่วทุกภาคของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามหัวเมืองสำคัญ เช่น จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นเมืองหน้าด่านทางภาคตะวันออกที่สำคัญ

เมืองชลบุรีและอำเภอบางละมุงมีความเจริญทางการค้าและการคมนาคม นอกจากนี้ยังเป็นทางผ่านของเรือสินค้าออกไปยังประเทศกัมพูชา เวียดนาม มาช้านาน เมื่อเมืองมีความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมก็มีการพัฒนาขึ้นด้วย ซึ่งการละเล่นต่างๆ รวมถึงการรำวง ได้รับความนิยมของสังคม ดังนั้นจึงเกิดอาชีพรับจ้างรำวงอย่างมากมาย

คณะรำวงที่รับจ้างแสดงในจังหวัดชลบุรีนี้ ปรากฏว่ามีคณะที่เดินทางมาจากจังหวัดอื่น และมีคณะที่ตั้งตัวขึ้นใหม่จากชาวบ้านในท้องถิ่นเดิม โดยคณะที่เคยประกอบอาชีพรำวงมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักทั่วไป ซึ่งปัจจุบันได้เลิกอาชีพและย้ายที่อยู่ ไม่พบหัวหน้าคณะ ปรากฏชื่อ 4 คณะด้วยกัน คือ² คณะดาวทอง คณะดาราน้อย คณะคองวังคาลิปโซ่

² สัมภาษณ์พยอม มิ่งชื่น, หัวหน้าคณะรำวงส่งเสริมศิลป์, 29 เมษายน 2542.

และคณะยอดสามัคคี นอกจากนี้ยังมีนักแสดงผู้เคยรับจ้างแสดงในคณะดังกล่าว แยกตัวมาตั้งคณะรำวงของตนเองโดยใช้ชื่อ คณะรำวงส่งเสริมศิลป์ มี พยม มิ่งชื่น เป็นหัวหน้าคณะอยู่ที่ตำบลห้วยใหญ่³ อำเภอบางละมุง จากการตั้งคณะใหม่ในปี พ.ศ. 2504 นี้ ทำให้ชาวบ้านในตำบลห้วยใหญ่หันมาตั้งคณะรำวงตามอย่าง เพราะมีรายได้ดี คนนิยมว่าจ้างแสดงกันมาก จึงทำให้มีคณะรำวง 5 คณะในตำบลห้วยใหญ่ คือ คณะส่งเสริมศิลป์ คณะสังวาลย์น้อย คณะตุ๊กตาน้อย คณะประกายแก้ว และคณะประกอบศิลป์ ซึ่งปัจจุบันทุกคณะเลิกอาชีพไปแล้ว แต่หัวหน้าคณะ, นักแสดง, นักดนตรียังมีชีวิตและยังคงอยู่ที่ตำบลห้วยใหญ่

การรับจ้างรำวงมักรำกันตามงานรื่นเริงต่างๆ ส่วนมากจะนิยมจัดกันที่วัด การแสดงรำวงผู้แสดงจะเป็นหญิง ประมาณ 10 คนขึ้นไป โดยเริ่มต้นแสดงด้วยการรำไหว้ครู⁴ จากนั้นก็จะเปิดเวทีให้สำหรับผู้ชมที่สนใจซื้อบัตรจากเจ้าภาพ⁵ ขึ้นมาโค้งนางรำที่อยู่บนเวทีออกมารำเป็นวง กองเชียร์⁶ ก็จะบรรเลงเพลงทั้งลูกกรุง ลูกทุ่ง เมื่อดนตรีหมด ทางเจ้าภาพก็จะเป่าสัญญาณนกหวีดครบรอบ เป็นการกำหนดเวลาของการรำ ใครสนใจจะรำรอบต่อไปก็ต้องซื้อบัตรขึ้นมารำ ในบางครั้งมีการเหมารอบ คือผู้แสดงต้องรำทุกคน โดยมีผู้เหมารอบรำด้วยเพียงคนเดียว หรืออาจเรียกพวกฟองของตนรำด้วยก็ได้ รูปแบบการรำวงนี้สะท้อนให้เห็นถึงการปรับเปลี่ยนทางสังคม ที่ใช้การแสดงเป็นสื่อ เพื่อให้สอดคล้องกับการสร้างชาติของรัฐบาลในสมัยนั้น เช่น ก่อนการรำวงให้ฝ่ายชายมาโค้งฝ่ายหญิงแสดงความเคารพก่อนเป็นการให้เกิดริตฝ่ายหญิง แสดงถึงชาติที่มีวัฒนธรรม หรือการนำเอารูปแบบการแสดงของชาวตะวันตก เข้ามาประยุกต์การรำ โดยมีการใช้จังหวะย่าเท้าทำนองต่างๆ เช่น จังหวะคองก้า มีการหมุนตัวยกไหล่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ชาติไทยมีการพัฒนาไม่ล้าหลัง

³ สัมภาษณ์ประกอบ ยิ่งรักษา, หัวหน้าคณะรำวงประกอบศิลป์, 28 เมษายน 2542.

⁴ สัมภาษณ์พยม มิ่งชื่น, หัวหน้าคณะรำวงส่งเสริมศิลป์, 29 เมษายน 2542.

⁵ เจ้าภาพ หมายถึง ผู้ว่าจ้างคณะรำวงให้ไปแสดงตามงานต่าง ๆ โดยเป็นผู้กำหนดวัน เวลา สถานที่ในการแสดง

⁶ กองเชียร์ หมายถึง นักร้องและนักดนตรี ผู้ร้องและบรรเลงเพลงในการแสดงรำวง โดยใช้เครื่องดนตรีสากล เช่น แอ็กโซโฟน ทรัมเป็ต กลอง ประกอบจังหวะ

ในการจัดการแสดงแต่ละครั้ง ทางเจ้าภาพของงานจะไปว่าจ้างคณะรำวง และเป็นผู้กำหนดจำนวนผู้แสดง รวมถึงระยะเวลาของการแสดง เช่น ต้องการผู้แสดง 10 คน แสดงทั้งหมด 7 คืน การแสดงรำวงจะเริ่มตั้งแต่ประมาณ 21.00 น. ถึง 01.00 น. ถ้ามีคนสนใจขายบัตรได้มากก็จะตกลงกับหัวหน้าคณะให้เพิ่มเวลาต่อไปอีก ทั้งนี้จะตกลงค่าจ้างกันล่วงหน้า ส่วนทางเจ้าภาพจะได้รายได้จากการขายบัตรให้ผู้ชมขึ้นไปรำ รอบละ 1 บาท ส่วนการว่าจ้างคณะรำวงขึ้นอยู่กับผู้แสดง เช่น ผู้แสดง 12 คน ค่าจ้างประมาณ 1,300 บาท (รวมทั้งกองเชียร์ด้วย⁷)

จะเห็นได้ว่าทางเจ้าภาพมีรายได้จากการขายบัตร ทำให้คณะรำวงได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย เพราะผู้ว่าจ้างหรือเจ้าภาพนั้นสามารถเรียกเงินคืนและมีกำไรได้อีก ยิ่งทำให้เกิดการว่าจ้างการรำวงเพื่อการค้า นอกจากนี้นักแสดงรำวงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการดึงดูดเจ้าภาพให้ว่าจ้างคณะของตน เนื่องจากผู้ชมส่วนใหญ่มักให้ความสนใจคณะรำวงที่มีนักแสดงรูปร่างหน้าตาดี มีความสามารถและอายุน้อย

ปัจจุบันคณะรำวงที่ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ได้เลิกการแสดงไป ด้วยเหตุที่ว่าเกิดการชกต่อหยทะเลาะวิวาทกันคณะรำวงของผู้ชม ซึ่งทำให้ความนิยมลดน้อยลง ประกอบกับประชาชนหันไปสนใจการแสดงของนางเครื่องที่เกิดขึ้นในอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นของใหม่ เมื่อความนิยมรำวงหมดไป บรรดาคณะรำวงต่างๆ ก็แยกย้ายไปประกอบอาชีพอื่น และรำวงบางคณะก็หันไปยึดอาชีพนางเครื่องแทน เป็นผลให้ขาดการสืบทอดศิลปะแขนงนี้ เหตุผลดังกล่าวนี้ทำให้ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษารูปแบบและวิธีการแสดงของรำวงอาชีพ โดยเลือกคณะรำวงของตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ทั้ง 5 คณะดังกล่าวแล้วข้างต้นมาเป็นกรณีศึกษา เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาและรวบรวมศิลปะของชาติที่สูญหายไปให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมสืบไป

⁷ สัมภาษณ์พยอม มิ่งชื่น, หัวหน้าคณะรำวงส่งเสริมศิลป์, 29 เมษายน 2542.

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิเคราะห์ถึงความเป็นมาของรำวงในประเทศไทย
2. วิเคราะห์ถึงความเป็นมาของรำวงอาชีพที่ ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
3. วิเคราะห์ถึงรูปแบบ และวิธีการแสดงของรำวงอาชีพ ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอ บางละมุง จังหวัดชลบุรี

1.3 ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษารูปแบบวิธีการรำวงอาชีพ เฉพาะตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัด ชลบุรี ได้แก่ คณะส่งเสริมศิลป์ คณะสังวาลย์น้อย คณะตุ๊กตาน้อย คณะประกายแก้ว และคณะประกอบศิลป์

2. การศึกษารูปแบบวิธีการแสดงรำวงอาชีพในช่วง พ.ศ.2504-2521 ซึ่งเป็นช่วงที่ คณะรำวงอาชีพทั้ง 5 คณะเกิดขึ้น และเลิกแสดงไปเท่านั้น

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ ได้แก่ หนังสือ ตำรา ตลอดจนเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

- หอสมุดแห่งชาติ
- สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เทศบาลเมืองชลบุรี
- หอจดหมายเหตุ

2. การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่

2.1.1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนาฏศิลป์ไทยที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไปซึ่งอยู่ในช่วงการ พัฒนาจากรำไทมาเป็นรำวง ไปสู่รำวงมาตรฐาน

- สุวรรณีย์ ชลานุเคราะห์ อายุ 73 ปี ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะ การแสดง (นาฏศิลป์ละคร) พุทธศักราช 2533 มีความเชี่ยวชาญ ด้านนาฏศิลป์ไทยผู้หนึ่งของกรมศิลปากร
- นพรัตน์ หวังในธรรม อายุ 62 ปี ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์

(เกษียณอายุราชการ) วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร
 - สถาพร สันทอง อายุ 64 ปี อดีตผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์
 (เกษียณอายุราชการ) สถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ กรมศิลปากร
 ปัจจุบันเป็นอาจารย์พิเศษคณะศิลปกรรมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร

- 2.1.2 หัวหน้าคณะรำวง ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
- พยม มิ่งชื่น อายุ 52 ปี อดีตผู้ก่อตั้งและหัวหน้าคณะรำวงส่งเสริมศิลป์ ปัจจุบันมีอาชีพค้าขาย
 - วิชา โพธิ์สัตย์ อายุ 56 ปี อดีตหัวหน้าคณะรำวงส่งเสริมศิลป์ ในปี พ.ศ. 2512 โดยรับกิจการต่อจากพยม มิ่งชื่น ผู้เป็นน้องสาว ปัจจุบันมีอาชีพค้าขาย

2.1.3 ผู้แสดง นักดนตรี ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับคณะรำวง ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

- อำนวย มิ่งชื่น อายุ 53 ปี อดีตมือกลองในวงดนตรีของคณะส่งเสริมศิลป์ ปัจจุบันมีอาชีพค้าขาย
- ประกอบ ยิ่งรักษา อายุ 53 ปี อดีตผู้แสดงรำวงและหัวหน้าคณะประกอบศิลป์ ปัจจุบันมีอาชีพค้าขาย
- สุนัน ศรีสุโข อายุ 35 ปี อดีตผู้แสดงรำวงคณะสังวาลย์น้อย ปัจจุบันมีอาชีพค้าขาย

3. นำเสนอผลการวิจัยเป็นรูปเล่มด้วยการพรรณาคความ โดยเรียบเรียงออกเป็นบทต่างๆ ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

- 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
- 1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 1.3 ขอบเขตการวิจัย
- 1.4 วิธีการดำเนินการวิจัย
- 1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6 คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 2 ประวัติรำวงในประเทศไทย

2.1 การรำเป็นวงของชุมชนในอดีต

2.2 รำวงมาตรฐาน (กรมศิลปากร)

2.3 รำวงรับจ้าง

2.3.1 รำวงประกอบบท

2.3.2 รำวงอาชีพ

บทที่ 3 รำวงอาชีพ ตำบลหน่วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

3.1 ประวัติคณะรำวงอาชีพ ตำบลหน่วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

3.2 การประกอบธุรกิจ

3.3 รูปแบบการแสดง

บทที่ 4 วิธีแสดง

4.1 การนุชาครู

4.2 การรำไหว้ครู

4.3 การเดินเข้าจังหวะ

4.4 การรำเข้าจังหวะ

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงความเป็นมาของการรำวง รวมถึงความสำคัญของรำวงต่อสังคมในแต่ละสมัย

2. ทราบถึงลักษณะรูปแบบ วิธีการแสดงของรำวงอาชีพ ที่ตำบลหน่วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

3. เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล และบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นหลักฐานในการค้นคว้าต่อไป

4. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏยศิลป์อย่างหนึ่งของชาติ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ทัศนศาสตร์ไทยจังหวัดชลบุรี โดย ตริ อมาตยกุล เป็นหนังสือแนะนำจังหวัดชลบุรี ซึ่งกล่าวถึงประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ของจังหวัดชลบุรี เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ถึงสภาพสังคม และเศรษฐกิจ อันส่งผลกระทบต่อการร่ำวางในจังหวัดชลบุรี

บันทึกการสัมมนาเรื่องจอมพล ป. พิบูลสงคราม กับการเมืองสมัยใหม่ เป็นหนังสือรายงานการประชุมของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่จัดโครงการตำราสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิวัติวัฒนธรรม อันเป็นประโยชน์ในการอ้างอิงได้เป็นอย่างดี

อนุสรณ์ครบรอบ 100 ปี ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นหนังสือที่รวบรวมประวัติส่วนตัว ผลงานการทำงาน ตลอดจนเหตุการณ์สำคัญของประเทศไทยในสมัยของจอมพล ป.พิบูลสงคราม

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำวิจัย

เครื่องบันทึกเสียง พร้อมม้วนเทป

กล้องบันทึกภาพ พร้อมฟิล์ม

กล้องวีดีทัศน์ พร้อมม้วนเทป

เครื่องเขียน

คอมพิวเตอร์

1.6 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. ร่ำวางอาชีพ หมายถึง อาชีพรับจ้างแสดงในงานรื่นเริงต่าง ๆ ผู้แสดงเป็นหญิงในวัยสาว จำนวนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป รับจ้างรำกับคณะร่ำวาง การแสดงจะเริ่มต้นด้วยการรำไหว้ครู โดยนำเรื่องจาก วรรณคดีไทยมาเป็นบทร้อง จากนั้นเปิดเวทีให้สำหรับผู้ชมซื้อบัตรขึ้นมารำกับผู้แสดง ซึ่งมีสิทธิเลือกผู้แสดงเอง การรำมีลักษณะรำเป็นคู่กันเคลื่อนที่ในลักษณะทวนเข็มนาฬิกา ย่ำเท้าตามจังหวะเพลงลูกทุ่งที่ใช้วงดนตรีสากลบรรเลงประกอบ ใช้หนักวัดเป็นสัญญาณการหมดรอบของการรำ

2. รำโทน หมายถึง การละเล่นพื้นบ้านอย่างหนึ่งของไทย นิยมเล่นกันทั่วทุกภาคของประเทศ เป็นการตั้งวงล้อมเล่นกัน ผู้นิยมเล่นส่วนใหญ่เป็นหนุ่มสาวจับคู่ออกไปรำ ซึ่งมีชาวบ้านคอยนั่งร้องเพลงประกอบอยู่ข้างวง เพลงที่ใช้ร้องส่วนใหญ่ นำมาจากวรรณคดีไทย การรำจะคิดท่ารำประกอบเองตามความหมายของเนื้อเพลงไม่มีแบบแผนตายตัว ผู้รำรำเคลื่อนที่เป็นวงในลักษณะทวนเข็มนาฬิกา ใช้โทนเป็นเครื่องดนตรีหลัก

3. รำวงมาตรฐาน หมายถึง การแสดงอย่างหนึ่งของไทยที่จัดแสดงในงานรื่นเริงต่าง ๆ ผู้แสดงมีทั้งนักแสดงอาชีพและบุคคลที่มาร่วมงานจับคู่กับออกไปรำเคลื่อนที่เป็นวงกลม ลักษณะทวนเข็มนาฬิกา ผู้รำจะต้องย่อท่าเข้าจังหวะและต้องใช้ท่ารำให้ถูกต้องตามแบบแผนของกรมศิลปากร ท่ารำมีการกำหนดให้รำ 1-2 ท่า ในหนึ่งเพลง โดยใช้เพลงรำวงมาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งปัจจุบันมีทั้งหมด 10 เพลง บรรเลงโดยวงดนตรีไทยหรือสากล บรรเลงก็ได้

4. นางรำ หมายถึง นักแสดงหญิงที่รับจ้างกับคณะรำวง

5. คนเชียร์ หมายถึง บุคคลผู้เป็นนักร้องหรือนักดนตรี

6. เจ้าภาพ หมายถึง ผู้ว่าจ้างคณะรำวงมาแสดง โดยเป็นผู้กำหนดวัน เวลา สถานที่ จำนวนผู้แสดง และราคาบัตร

7. หัวหน้าคณะ หมายถึง เจ้าของคณะรำวง เป็นผู้ควบคุมดูแล นักแสดง นักดนตรี อาจเป็นผู้ฝึกซ้อมและถ่ายทอดการแสดง

8. ผู้ชม หมายถึง บุคคลที่มาชมการแสดงและเป็นผู้ซื้อบัตรขึ้นไปเต้นกับผู้แสดงโดยมีสิทธิเลือกนักแสดงได้

9. โฆษก หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ดำเนินการแสดง จัดลำดับการแสดง จัดลำดับเพลง จัดลำดับผู้เหมารอบ กำหนดรอบการรำ โดยประกาศให้ทราบผ่านไมโครโฟน

10. กรรมการ หมายถึง ผู้ทำหน้าที่เก็บบัตรจากผู้แสดงที่ผู้ชมซื้อขึ้นมาเต้น บางครั้งเป็นผู้นับคะแนนในกรณีที่มีการประกวด